

Beleidscel van de Staatssecretaris voor Gendergelijkheid, Gelijke Kansen en Diversiteit

Contactpersoon : Vincent HITABATUMA – vincent.hitabatuma@leroy.fed.be

Brussel, 20 november 2023

Nota aan de Ministerraad

Betreft : Interfederaal coördinatiemechanisme voor de bestrijding van antisemitisme

1. Inleiding en/of voorgaanden

Op 8 november 2022 richtte de federale regering het nationaal coördinatiemechanisme voor de bestrijding van antisemitisme op ter vervanging van de vroegere waakzaamheidscel. Dat coördinatiemechanisme staat op federaal niveau in voor de coördinatie van de bestrijding van antisemitisme in de brede betekenis van het woord.

Een gerichte bestrijding van antisemitisme vereist evenwel niet enkel een transversale aanpak, maar ook samenwerking tussen de verschillende overheidsniveaus.

De deelname van de gefedereerde entiteiten aan het coördinatiemechanisme laat toe om op het gebied van de bestrijding van antisemitisme op structurele wijze overleg te plegen en informatie uit te wisselen tussen de federale overheid, de gemeenschappen en de gewesten. Een soortgelijke duurzame informatiedoorstroming maakt het voor alle betrokken overheden mogelijk om het voeren van een doeltreffend beleid inzake de bestrijding van antisemitisme te vergemakkelijken en om beter te voldoen aan de internationale aanbevelingen.

Voor de overgang naar een interfederaal mechanisme wordt een modus operandi met verschillende fasen voorgesteld:

- najaar 2023: er wordt een nota met toelichting over de voorgestelde structuur en werkwijze van het coördinatiemechanisme voorgelegd aan de verschillende regeringen;
- 15 januari 2024: eerste plenaire vergadering waarbij de gefedereerde entiteiten formeel worden betrokken en waarbij aan de werkgroepen een mandaat wordt gegeven voor 2024.

2. Uiteenzetting van het dossier

Inhoudsopgave

1. Geschiedenis: de waakzaamheidscel antisemitisme
2. Vaststellingen: waarom veranderen en de gefedereerde entiteiten integreren?
3. Formalisering van de deelname van de gefedereerde entiteiten aan het interfederaal coördinatiemechanisme
4. Opdrachten van het interfederaal coördinatiemechanisme
5. Organisatie en werking van het interfederaal coördinatiemechanisme
 - a) Plenaire vergaderingen
 - b) Thematische werkgroepen
6. Overgang naar een interfederaal nationaal coördinatiemechanisme

1. Geschiedenis: de waakzaamheidscel antisemitisme

Naar aanleiding van een heropleving van antisemitische incidenten en na een ontmoeting tussen de minister van Maatschappelijke Integratie en Culturele Diversiteit en vertegenwoordigers van de Joodse verenigingen in februari 2004 werd beslist om een waakzaamheidscel belast met de bestrijding van antisemitisme op te richten.

De waakzaamheidscel werd opgevat als een informele plaats waar samenwerking en uitwisseling van standpunten, ideeën en bekommernissen tussen de overheid en de Joodse verenigingen op een meer structurele wijze werd georganiseerd. De waakzaamheidscel had als doel de aandacht van de Belgische overheid voor de bestrijding van antisemitisme te versterken door de belangrijkste actoren ter zake samen te brengen. De werkzaamheden hadden voornamelijk betrekking op veiligheid en justitie.

Sinds januari 2019 zijn het voorzitterschap en het secretariaat toevertrouwd aan de dienst Gelijke Kansen van de FOD Justitie.

2. Vaststellingen: waarom veranderen en de gefedereerde entiteiten integreren?

In de loop van de voorbije jaren kwamen er een aantal vaststellingen met betrekking tot de werking van de waakzaamheidscel naar boven:

- de werkzaamheden van de waakzaamheidscel werden gekenmerkt door een gebrek aan concrete acties;
- de pluraliteit van profielen binnen de Joodse verenigingen leek niet weerspiegeld te zijn in de vertegenwoordiging van de Joodse verenigingen in de waakzaamheidscel;
- de werking van de waakzaamheidscel voldeed niet aan de toenemende Europese en internationale aanbevelingen om een nationale coördinatie en een nationale strategie ter bestrijding van antisemitisme in te stellen en aan te nemen.

In het licht van die vaststellingen heeft de Staatssecretaris voor Gelijke Kansen en Diversiteit in 2022 beslist om de waakzaamheidscel antisemitisme te hervormen. Er werd voorgesteld om de naam van de waakzaamheidscel te veranderen in 'nationaal coördinatiemechanisme voor de bestrijding van antisemitisme'. De bevoegdheden werden uitgebreid tot de coördinatie van de bestrijding van antisemitisme in de brede betekenis van het woord. De samenstelling werd aangepast, zodat de Joodse verenigingen in ruimere zin en verenigingen die strijden tegen antisemitisme worden vertegenwoordigd.

Een meer gerichte en meer doeltreffende bestrijding van antisemitisme vereist niet enkel een transversale aanpak, maar ook overleg tussen de verschillende overheidsniveaus. Het is daarom aangewezen om de samenwerking en de dialoog tussen de federale overheid, de gemeenschappen en de gewesten op het vlak van de bestrijding van antisemitisme te versterken. Dat maakt het inzonderheid mogelijk om transversaal kennis te nemen van de acties die de verschillende overheidsniveaus ondernemen en op adequate wijze aan de Europese en internationale aanbevelingen te beantwoorden.

Concreet impliceert de deelname van de gefedereerde entiteiten aan het coördinatiemechanisme dat de bevoegde kabinetten en administraties er lid van worden.

Op die manier wordt het nationaal coördinatiemechanisme als het ware opengetrokken tot een interfederaal coördinatiemechanisme voor de bestrijding van antisemitisme en kunnen er ook thema's worden besproken waarvoor de gefedereerde entiteiten bevoegd zijn (bijvoorbeeld: voorlichting en onderwijs). Die thema's zijn immers van fundamenteel belang in het kader van de bestrijding van antisemitisme, temeer gezien de concrete en kwaliteitsvolle maatregelen van de gefedereerde entiteiten ter zake.

Een interfederaal vormgegeven coördinatiemechanisme leidt in de eerste plaats tot een efficiëntere doorstroming van informatie tussen de verschillende bestuursniveaus. Het is evenwel de bedoeling om verder te gaan dan het louter uitwisselen van standpunten: het coördinatiemechanisme dient niet alleen informatie over het optreden van de verschillende regeringen op het vlak van de bestrijding van antisemitisme te verzamelen en te verstrekken, maar dient ook overleg te organiseren teneinde concrete voorstellen te doen. Vervolgens komt het uiteraard aan elk van de betrokken overheden toe om maatregelen te nemen op het eigen bevoegdheidsniveau.

3. Formalisering van de deelname van de gefedereerde entiteiten aan het interfederaal coördinatiemechanisme

Het is aangewezen om de deelname van de gemeenschappen en de gewesten aan het coördinatiemechanisme voor de bestrijding van antisemitisme en derhalve de opdrachten, samenstelling en werking van het coördinatiemechanisme te formaliseren. Hiertoe zullen alle betrokken regeringen een nota valideren, waarin deze beginselen worden omschreven.

Het mechanisme zal een forum zijn voor discussie tussen de verschillende regeringen en de betrokkenen organisaties over de verschillende maatregelen ter bestrijding van antisemitisme, hetzij binnen het kader van bestaande actieplan(nen), en of strategie(ën) of buiten deze kaders.

De maatregelen en actieplannen tegen racisme van de verschillende entiteiten bevatten ook acties tegen antisemitisme. Dit is in overeenstemming met het standpunt dat België op Europees en internationaal niveau inneemt, namelijk dat de Belgische bestrijding van antisemitisme deel uitmaakt van de bestrijding van racisme.

4. Opdrachten van het interfederaal coördinatiemechanisme

Het interfederaal coördinatiemechanisme is opgevat als een plaats voor uitwisseling, uitvoering en monitoring van maatregelen ter bestrijding van antisemitisme. Het interfederaal coördinatiemechanisme voor de bestrijding van antisemitisme overstijgt daarmee de rol en de werking van de vroegere waakzaamheidscel, die zich toespitste op aspecten die verband hielden met veiligheid en justitie.

De bestrijding van antisemitisme vereist een transversale aanpak. Het interfederaal coördinatiemechanisme heeft derhalve de volgende opdrachten:

- inventariseren van de maatregelen ter bestrijding van antisemitisme;
- formuleren van concrete voorstellen voor maatregelen ter bestrijding van antisemitisme;
- geïnformeerd worden over de uitvoering van en het toezicht op de acties tegen racisme van de verschillende regeringen die betrekking hebben op antisemitisme;
- fungeren als platform voor een permanente en gestructureerde dialoog tussen de overheden enerzijds en de verenigingen die strijden tegen antisemitisme anderzijds;
- monitoren van de bevindingen van antisemitische haatmisdrijven, en werken aan het voorkomen van dergelijke incidenten;
- vervullen van de rol en de taken van nationale coördinatie voor de bestrijding van antisemitisme.

Het interfederaal coördinatiemechanisme bezit geen enkele beslissingsbevoegdheid, maar is de plaats waar de verschillende entiteiten discussiëren en van gedachten wisselen over antisemitisme, om een alomvattend beeld te krijgen van de bestrijding van antisemitisme en om gezamenlijk concrete voorstellen te onderzoeken. Eenieders beslissingsautonomie blijft aldus onverminderd gehandhaafd.

5. Organisatie en werking van het interfederaal coördinatiemechanisme

Met het oog op een optimale werking van het interfederaal coördinatiemechanisme voor de bestrijding van antisemitisme worden plenaire vergaderingen georganiseerd (a) en thematische werkgroepen ingesteld (b).

a) Plenaire vergaderingen

Tijdens de plenaire vergaderingen, waarvan er twee per jaar worden ingepland, wordt het jaarprogramma van het interfederaal coördinatiemechanisme vastgelegd en wordt er beslist over de oprichting van de thematische werkgroepen en de eventuele verlenging ervan. Het secretariaat van de plenaire vergaderingen wordt waargenomen door de dienst Gelijke Kansen van de FOD Justitie en het voorzitterschap ervan door de directie van deze dienst.

De voorzitters van de thematische werkgroepen worden uitgenodigd op de plenaire vergaderingen om verslag uit te brengen over de werkzaamheden van deze groepen en om deel te nemen aan de besprekingen over de uitbreiding of mogelijke aanpassing van de mandaten van deze groepen en om de leden te informeren.

De leden van het interfederaal coördinatiemechanisme die deelnemen aan de plenaire vergaderingen zijn:

1. De betrokken kabinetten en administraties:

- de federale beleidscel Gelijke Kansen;
- de dienst Gelijke Kansen van de FOD Justitie;
- de beleidscel Justitie;
- de dienst voor het Strafrechtelijk Beleid van de FOD Justitie;
- de beleidscel Binnenlandse Zaken;
- het administratief-technisch secretariaat (ATS) van de minister van Binnenlandse Zaken;
- de dienst Diversiteitsbeleid van de federale politie;
- de Vaste Commissie van de Lokale Politie (VCPL);
- de FOD Buitenlandse Zaken, die als waarnemer deelneemt aan de vergaderingen;
- de kabinetten van de gefedereerde entiteiten die bevoegd zijn voor deze materie;
- de betrokken administraties van de gefedereerde entiteiten:
 - het Agentschap Binnenlands Bestuur;
 - la direction Citoyenneté, Mémoire et Démocratie (CiMédé);
 - la direction de l'Intégration des personnes d'origine étrangère et de l'Égalité des chances (SPW IAS);
 - la direction de l'égalité des chances equal.brussels;
 - SAFE Brussels;
 - bevoegde administratie van de Duitstalige Gemeenschap.

De verschillende leden staan in voor het coördineren en verspreiden van informatie binnen de entiteit van de staat waarvan ze afhangen (federaal niveau/gefedereerde entiteit). De aanwezigheid van één vertegenwoordiger van een entiteit (ongeacht of deze vertegenwoordiger deel uitmaakt van het kabinet dan wel de administratie) volstaat ter vertegenwoordiging van deze entiteit in de plenaire vergadering. De aanwezige vertegenwoordiger is verantwoordelijk voor het doorgeven van informatie over zijn of haar entiteit aan de plenaire vergadering en geeft nadien aan de andere leden van zijn of haar entiteit feedback over de inhoud van de vergadering en wat van hen wordt verwacht.

2. Het Interfederaal Gelijkekansencentrum (Unia) en het Vlaamse mensenrechteninstituut;

3. Joodse verenigingen en verenigingen die werken rond de bestrijding van antisemitisme:

- de officiële vertegenwoordiging van het Jodendom in België: het Centraal Israëlitisch Consistorie van België;
- Comité de Coordination des Organisations Juives de Belgique (CCOJB);
- Forum der Joodse Organisaties (FJO);
- Israëlitische Gemeente van Antwerpen Shomre Hadas (CKJGA);
- Bureau exécutif de surveillance communautaire (BESC);
- antisemitisme.be;
- Union des Progressistes Juifs de Belgique (UPJB);
- Een Andere Joodse Stem;
- Mouvement contre le Racisme, l'Antisémitisme et la Xénophobie (MRAX);
- LEVL.

b) Thematische werkgroepen

Een uitbreiding van de werkthema's van het coördinatiemechanisme vormt een terugkerende vraag vanuit de betrokken verenigingen. Daarom is beslist om, naast de plenaire vergaderingen, ook thematische werkgroepen in te stellen.

De plenaire vergadering beslist jaarlijks over het mandaat van deze thematische werkgroepen. Zij zijn rond een bepaalde thematiek en jaarprogramma georganiseerd. Van de thematische werkgroepen wordt verwacht dat zij een substantiële bijdrage leveren met betrekking tot hun thematisch kader. De samenstelling van de

werkgroepen wordt afgestemd op de gekozen thematiek, zodat de relevante betrokken actoren en gemeenschappen zijn vertegenwoordigd.

Met het oog op de uitvoering van het mandaat dat hen verleend is vanwege de plenaire vergadering, leggen de themagroepen intern het aantal vergaderingen en hun werkmethode vast en keuren zij hun respectieve werking bij meerderheid van stemmen goed. Na elke vergadering zorgt het secretariaat van de werkgroep ervoor dat aan de dienst Gelijke Kansen van de FOD Justitie een verslag en eventueel de conclusies van de vergadering worden bezorgd.

Voor 2024 zijn de volgende algemene thema's door het coördinatiemechanisme in aanmerking genomen: veiligheid en preventie enerzijds, en onderwijs en voorlichting anderzijds.

6. Overgang naar een interfederaal coördinatiemechanisme

- Het doel is om de eerste interfederale plenaire vergadering te organiseren op maandag 15 januari 2024. Op deze vergadering, waarop derhalve alle betrokken actoren van het federale niveau en de gefedereerde entiteiten worden uitgenodigd, wordt tevens, op basis van eerdere voorbereidingen, de samenstelling en het mandaat van de themagroepen voor 2024 vastgesteld.

- Alle betrokken entiteiten leggen deze nota (c.q. de interfederalisering van het coördinatiemechanisme) middels een nota aan de ministerraad voor goedkeuring voor aan hun resp. regering. De verschillende regeringen keuren de nota goed voor het einde van dit jaar.

- Daarnaast wordt er op administratief niveau verder gewerkt aan de vormgeving en installatie van de thematische werkgroepen.

3. Regelgevingsimpactanalyse (RIA)

Niet van toepassing

4. Interne en/of externe adviesorganen

Niet van toepassing

5. Gemeenschappen en/of Gewesten

De Gemeenschappen en Gewesten leggen een nota waarin het dossier op identieke wijze wordt toegelicht ter goedkeuring voor aan hun respectieve regeringen.

6. Inspectie van Financiën

Niet van toepassing

7. Voorafgaand(e) akkoord(en)

Niet van toepassing

8. Werkgroep(en)

Niet van toepassing

9. Voorstel van beslissing

De Ministerraad keurt deze nota en derhalve de interfederalisering van het coördinatiemechanisme voor de bestrijding van antisemitisme goed.

10. Regeringslid/leden dat het dossier indient/indienen

Georges Gilkinet
Minister van Mobiliteit

Marie-Colline Leroy
Staatssecretaris voor Gendergelijkheid,
Gelijke Kansen en Diversiteit